

Pielikums
Valmieras pilsētas pašvaldības
domes 27.06.2019. lēmumam
Nr.210 (protokols Nr.9, 13.§)

Valmieras pilsētas pašvaldības Izglītības metodiskās darbības koncepcija

Valmiera, 2019

Saturs

Ievads	3
Lietotie termini un saīsinājumi	5
Metodiskās darbības teorētiskais raksturojums	7
Esošās situācijas apraksts	9
Izmaiņu pamatojums un būtība	9
Plānotās situācijas apraksts	10
Metodiskās darbības īstenošana Pašvaldībā	10

Koncepcijā izklāstīta Valmieras pilsētas pašvaldības Izglītības pārvaldes darbība metodiskā atbalsta nodrošināšanai Valmieras un Burtnieku novada izglītības iestādēs. Ilgtermiņā, īstenojot administratīvi teritoriālo reformu, atbalsts metodiskajā jomā tiks nodrošināts attiecīgajā pašvaldības teritorijā.

Lai varētu nodrošināt kvalitatīvu un izglītības iestāžu vajadzībām atbilstošu, aktuālu metodisko atbalstu, tika izzināta esošā situācija, apzināti efektīvas darbības priekšnoteikumi, izstrādāta metodiskā darba sistēma, kurā iesaistītas Izglītības pārvalde un Valmieras izglītības iestādes, noteikti iesaistīto pušu pienākumi un atbildība, izstrādāta sadarbības struktūra un shēma.

Īlevads

Mācību pieejas maiņas nepieciešamība, par centrālo skolas mērķi izvirzot skolēnu kompetenču attīstību sekmīgai dzīvei 21. gadsimtā, ir globāla aktualitāte. Izglītības mērķim jābūt spējai saprast būtību un lietot zināšanas, nevis zināt daudz. Tāpēc gan izglītības eksperti, gan politiķi, gan darba devēji izsaka un pamato nepieciešamību pēc jaunām prasmēm, zināšanām, vērtībām, ieradumiem un uzskatiem, ko nodrošinātu mācību saturus un darbību skolās, ķemot vērā t.s. 21. gadsimta kompetenču modeļus (ATC21S, 2012; Fullan, & Scott, 2014; Hewlett Packard, 2013; OECD DeSeCo; Gordon, Arjomand, & Kearney, 2013; u.c. plānošanas dokumenti).¹

Latvijā tiek īstenota reforma izglītībā, ko virza Valsts izglītības saturs centrs (ViSC) ar projekta "Kompetenču pieeja mācību saturā" palīdzību. Tā mērķis ir izstrādāt, aprobēt un pēctecīgi ieviest Latvijā tādu vispārējās izglītības saturu un pieeju mācīšanai vecumā no 1,5 līdz 18 gadiem, kā rezultātā skolēni gūtu dzīvei 21. gadsimtā nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes.

Lai šādus mērķus sasnietgtu, kardināli jāmaina pieeja mācīšanai un skolas darba organizācijai, jo tieši mācīšanai, ne tikai sasniedzamo rezultātu pārformulēšanai, būs izšķirīga loma, vai skolēni attīstīs kompetenci. Tas nozīmē īstenot paradigma maiņu gan individuālas mācību stundas līmenī, gan izglītības sistēmu maiņu/transformāciju, kas savukārt nozīmē atrast efektīvākos atbalsta veidus, kā nodrošināt skolotāju gatavību pārmaiņām, elastību un drosmi tās īstenot.

(Projekta gaitā ir pārskatīti pamatzīmēbas un vispārējās vidējās izglītības standarti, pirmsskolas vadlīnijas, veidotī mācību priekšmetu standarti, mācību priekšmetu programmas, izstrādāti mācību un metodiskie līdzekļi).

Plānots izstrādāt 6 mācību un metodiskos līdzekļus pirmsskolai (izglītojamajiem vecumā no pusotra līdz četriem gadiem un vecumā no pieciem līdz sešiem gadiem), 13 mācību un metodiskos līdzekļus 1.-6. klasei, 27 mācību un metodiskos līdzekļus 7.-12. klasei. Plānots pārskatīt arī 20 diagnosticējošos darbus, tajā skaitā 12 diagnosticējošos darbus matemātikā un dabaszinātnēs.

Ievērojama projekta budžeta daļa – apmēram 10% - paredzēta mācību un metodisko līdzekļu izstrādei un publicēšanai bērniem ar speciālām vajadzībām vai veselības traucējumiem, tajā skaitā - bērniem un jauniešiem ar garīgās attīstības traucējumiem, smagiem garīgās attīstības traucējumiem un dažādiem attīstības traucējumiem. Tiks veidotas mācību grāmatas Braila rakstā, vieglajā valodā adaptēti mācību un metodiskie līdzekļi 7.-9. klasei (skolēniem ar speciālām vajadzībām iekļaujošās izglītības īstenošanai), adaptēts lasītprasmes novērtēšanas tests DIBEL 4.-6. klases skolēniem ar speciālām vajadzībām, kā arī datorprogramma "no teksta uz runu" ("text to speech") skolēniem ar lasīšanas traucējumiem (t.sk. disleksiju).

Jāturpina jau iepriekš mācību saturā noteikto akcentu pārbīde no gatavu zināšanu nodošanas uz mācīšanās vadīšanu, tādēļ projektā īpaša uzmanība pievērsta tieši pedagogu profesionālās kompetences pilnveidei.

Viens no būtiskiem projekta uzdevumiem un izaicinājumiem vienlaikus – īstenot Latvijā līdz šim neierastu praksi - pedagogu kopīgu mācību darba plānošanu un sadarbību iestādes līmenī. Tas jo īpaši svarīgi, jo projekta rezultātā plānots skolām dot lielāku brīvību organizēt mācību darbu, savienojot dažādus tematiskos moduļus katras jomas ietvaros un starp jomām, integrējot vairākus mācību priekšmetus, piedāvājot skolēniem iedziļināšanās pieredzi apjomīgāku uzdevumu, projektu darbu, mācību ekskursiju veidā u.tml. Dažādu mācību priekšmetu pedagoģiem regulāri jāsatiekas, lai kopīgi izvirzītu mērķus skolēniem un plānotu, kā tos sasniegt, izvērtētu skolēnu sniegumu un apspriestu nepieciešamos uzlabojumus. Skolas vadībai jādomā par Šī darba organizāciju un vadību (*informācija no Skola2030.lv*).

Projektā plānotās izmaiņas mācību saturā un organizācijā attēlotas 1.attēlā.

¹ Kolektīvā monogrāfija "Mācīšanās lietpratībai", 2018.

1. attēls. Kompetenču pieejā balstītā mācību saturā īstenošanas akcenti

Mācīšanas/ mācīšanās pieeju maiņa	Jomas/mācību priekšmeti	Caurvijas	Pieejas maiņa vērtēšanā	Pārbaudījumi	Ieviešana
Skolēna pasīva mācīšanās – aktīvs izziņas process skolotāja vadībā	<ul style="list-style-type: none"> • Valodas (<i>latviešu valoda, svešvalodas, mazākumtautību dzimtās valodas</i>) • Sociālā un pilsoniskā (<i>sociālās zinības, sociālās zinības un vēsture, Latvijas un pasaules vēsture</i>) • Kultūras izpratne un pašizpausme mākslā (<i>vizuālā māksla, mūzika, literatūra, drāma</i>) • Dabaszinātnes (<i>dabaszinības, fizika, ķīmija, bioloģija, ģeogrāfija</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kritiskā domāšana un problēmrisināšana • Jaunrade un uzņēmējspēja • Pašvadīta mācīšanās • Sadarbība • Līdzdalība • Digitālā pratiņa 	No mācīšanās novērtēšanas – vērtēšana, lai mācītos.	<p>OVPD 9.klasē:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Latviešu valoda • svešvaloda • matemātika • starpdisciplinārs pārbaudes darbs sociālajā un pilsoniskajā, dabaszinātņu un tehnoloģiju mācību jomā (<i>mainīgais, noteiks katru gadu MK</i>) 	<p>2019./2020. m.g. – pirmsskola</p> <p>2020./2021. m.g. - 1., 4., 7., 10.klase</p> <p>2021./2022. m.g – 2., 5., 8., 11.klase</p> <p>2022./2023. m.g. – 3., 6., 9., 12.klase</p>
Zināšanu un prasmju sasaiste ar reālo dzīvi un apkārtējo vidi			Vērtēt grūti novērtējam o – caurviju prasmes un ieradumus		
Prasmju ieguve zināšanu izmatošana jaunās, neparedzētās situācijās	<ul style="list-style-type: none"> • Matemātika • Tehnoloģiju (<i>inženierzinības, dizains un tehnoloģijas, datorika</i>) • Veselības un fiziskās aktivitātes (<i>sports un veselība</i>) 		1.-3.klasei – aprakstošs vērtējums; 4.-12.klasei – 10 ballu skalā	<p>CE 12.klasē:</p> <p>Obligātie CE –</p> <ul style="list-style-type: none"> • latviešu valodā, • svešvalodā, • matemātikā atbilstoši apguves līmenim; • 3 izvēles eksāmeni augstākajā apguves līmenī 	
Mācīšanās iedzījinoties					

Lietotie termini un saīsinājumi

Caurviju prasmes - prasmes, kuras tiek apgūtas secīgi un papildinātas dažādās mācību situācijās, priekšmetos un kursos izglītības iestādē un/vai brīvajā laikā. Vispārējās pamatizglītības standartā definētais: kritiskā domāšana un problēmrisināšana; jaunrade un uzņēmējspēja; pašvadīta mācīšanās; sadarbība; līdzdalība; digitālā caurvija.

Klasvadība - pedagoga daudzveidīga darbība ar mērķi nodibināt zināmu kārtību (skolotāja noteikta vai savstarpēji norunāta), kas vērsta uz to, lai klasē tiktu nodrošināts efektīvs mācību process (D.Nīmante, 2007).

Mācību jomas – mācību saturu un skolēnam sasniedzamo rezultātu dalījums tematiski radniecīgu mācību priekšmetu kopās.

Mācību jomu koordinatori – nodrošina informācijas apmaiņu par mācību jomas aktualitātēm; pārzina, konsultē un veicina mācību saturu un pieeju ieviešanu pašvaldībā/ iestādē; organizē pedagogu profesionālo sadarbību jomas ietvaros un starp jomām.

Mācīšanās konsultants – profesionāli sagatavots konsultants darbam izglītības iestādē, kas sniedz atbalstu individuālu pedagogu profesionālai izaugsmei mācību darba kvalitātes uzlabošanai.

Mācīšanās kultūra – skolas kultūra kā vide, kurā mācīšanās visos iespējamos līmenos ir attīstības pamatprincips (M.Kokare, 2011).

Mācību vide - mērķiecīgi organizēts fizisko, sociālo un informatīvo apstākļu kopums, kurā skolēns veido un īsteno savu pieredzi: zināšanas, prasmes un attieksmes pret sevi un apkārtējo pasauli (I.Šūmane, 2012). Dažādota fiziskā vieta (ne tikai klases telpa); konteksts tam, ko skolēns mācās; kultūra tajā, ko un kā skolēns mācās (sadarbība, attiecības, attieksme utt.) (GLOSSARY OF EDUCATION REFORM, 2014. A.W. (Tony) Bates, 2015).

Metodiķis – speciālists metodikā (Oxford Living Dictionary). Izglītības metodiķis ir speciālists ar pedagoģisko izglītību, kas pārzina izglītības teorijas un praksi, nozares attīstības prioritātes un vadlīnijas valstī un, balstoties savā pieredzē un kompetencēs, vada jaunu kvalitatīvu mācību saturu, darba formu, mācīšanas un mācīšanās metožu un vērtēšanas pieeju izstrādi kopā ar izglītības iestādes, pilsētas vai novada pedagoģiem, kā arī vada to ieviešanu skolas praksē efektīva mācību un audzināšanas darba nodrošināšanai (K.Oganisjana, R.Ozols, 2018).

Metodiskais darbs - ir pedagoģiskā procesa atbalsta sistēma, kas ietver diagnostikas, analītiskas, pētnieciskas, izglītojošas un informatīvas darbības, kas balstītas pedagoģijas zinātnes teorētiskajās nostādnēs un praktiskā, inovatīvā pieredzē ar mērķi uzlabot pedagogu profesionālās kompetences un paaugstināt izglītības procesa efektivitāti un kvalitāti.

Pamatizglītība - izglītības pakāpe, kurā notiek sagatavošanās izglītībai vidējā pakāpē vai profesionālajai darbībai, dzīvē nepieciešamo pamatzināšanu un pamatprasmju apguve un vērtīborientācijas veidošanās un iesaiste sabiedrības dzīvē.

Pamatizglītības programmas apguvi bērns parasti uzsāk tajā gadā, kurā viņam aprit pilni 7 gadi un ilgst līdz 16 gadu vecumam. Šādos gadījumos pamatzglītības iegūšana var turpināties līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai. Pamatizglītība Latvijā ir obligāta, programmas ilgums ir 9 gadi. Pamatizglītības obligāto saturu nosaka valsts pamatzglītības standarts, kas ietver arī sākumskolu (www.izm.gov.lv, skat.20.03.2019.).

Pedagoģiskā refleksija – skolotāja spēja un nepieciešamība apzināties un vērtēt savu pedagoģisko darbību, salīdzināt savus uzdevumus, savas darbības un sasniedzamos rezultātus reālās pedagoģiskās

situācijās ar savas pedagoģiskās darbības un pedagoģiskās saskarsmes kontroles, vērtēšanas, korekcijas un pilnveidošanas mērķi.

Sadarbībā balstīta pedagogu mācīšanās – iestādē - darba vidē organizēta pedagogu mācīšanās, kas ietver jaunas pieredzes iegūšanu tūlīt to lietojot darbībā, seko mērķtiecīga refleksija par procesu un rezultātu, mācīšanās notiek sadarbībā, iegūstot atbalstu un personalizētu atgriezenisko saiti, tā ir ilgtermiņa, nepārtraukta, atbilst skolas aktuālajiem mērķiem (LU SIIC, 2017).

Sākumizglītība - mācības agrīnā vecumā, skatot kopumā bērnu formālās izglītības sākuma posmu – no pirmsskolas 1,5 gada vecumā līdz sākumskolai desmit, vienpadsmit gadu vecumā. Šajā laikā bērniem mācībās īpaši svarīgi gūt daudzveidīgu tiešu pieredzi, pētīt, eksperimentēt un atklāt, tā veidojot pirmos priekšstatus par lietām un parādībām, un vienlaikus likt pamatus vispārīgām prasmēm – domāt kritiski un radoši, sadarboties, apzināties un pārvaldīt savas emocijas un rīcību (Skola2030, 2018).

Speciālā izglītība - izglītība personām ar speciālām vajadzībām un veselības traucējumiem vai arī speciālām vajadzībām vai veselības traucējumiem adaptēta vispārējā un profesionālā izglītība. Speciālā izglītība rada iespējas un apstākļus izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām iegūt savam veselības stāvoklim, spējām un attīstības līmenim atbilstošu izglītību jebkurā izglītības iestādē, vienlaikus nodrošinot izglītojamā pedagoģiski psiholoģisko un medicīnisko korekciju, sagatavotību darbam un dzīvei sabiedrībā (www.izm.gov.lv skat.03.04.2019.).

Starpdiciplinārā mācīšanās – pieeja, kas sasaista un integrē mācības starp mācību priekšmetiem, dodot skolotājiem un skolēniem iespēju atrisināt reālās dzīves problēmas, nodrošina iespēju izprast lietas, parādības un procesus daudzšķautīnai, izmantojot vairākas mācību disciplīnas (K.Oganisjana, 2011.)

Tālākizglītība - iepriekš iegūtās izglītības turpināšana un profesionālās meistarības pilnveidošana atbilstoši konkrētās profesijas prasībām (Izglītības likums, 1999).

Vadīt mācīšanos – pedagogu prasmes, kas nepieciešams mācību procesam klasē. Tās ietver: mācīšanās plānošana, sasniedzamā rezultātā izvirzīšana un komunicēšana ar skolēniem katrā stundā un ilgtermiņā; efektīvāko mācību paņēmienu meklēšana, lai iegūtu pēc iespējas lielāku pievienoto vērtību mācību procesā; maksimāla ikviema skolēna iesaistīšana mācīšanās procesā; mācību uzdevumu izvēlēšanās, lai procesu padarītu produktīvāku; jēgpilna IKT rīku izmantošana mācību procesā; atgriezeniskās saites sniegšana katram skolēnam – informēšana, cik daudz ir izpildīts no sasniedzamā rezultāta un ko vēl nepieciešams darīt (katras stundas ietvaros) (Skola2030, 2017).

Vērtībizglītība – personas pamatlēktuvērtību – garīguma, morāles, kultūras, gara un fiziskās stājas – izkopšana; personas pašapziņas, pašvērtības apziņas, pašrefleksijas, valodspējas un radošuma izkopšana; iecietības, izlīgumspējas, līdzjūtības u.c. vispārcilvēcisko spēju attīstīšana; ievirze, motivācija un sagatavošana veiksmīgai profesionālajai karjerai (A.Fernāte, R.Birziņa, G.Kurlovičs, 2014).

Vidējā izglītība - izglītības pakāpe, kurā notiek daudzpusīga personības pilnveide, mērķtiecīga un padzījināta izaugsme apzināti izraudzītā vispārējās vai profesionālās izglītības vai arī vispārējās un profesionālās izglītības virzienā, sagatavošanās studijām augstākajā izglītības pakāpē vai profesionālajai darbībai, iesaiste sabiedrības dzīvē (Izglītības likums, 1999).

IKVD – Izglītības kvalitātes valsts dienests

IZM – Izglītības un zinātnes ministrija

MA – metodiskās apvienības

MC – metodiskais centrs

VIP – Valmieras izglītības pārvalde

VISC – Valsts izglītības saturs centrs

Metodiskās darbības teorētiskais raksturojums

Metodiskais darbs ir diagnostiska, analītiska, pētnieciska, izglītojoša un informatīva darbība, kas sistēmiski nodrošina atbalstu pedagoģiskajam procesam, izmantojot pedagoģijas zinātnes teorētiskās nostādnes un praktisko inovatīvo pieredzi.

Mērķis - uzlabot pedagoģiskā personāla profesionālās kompetences un paaugstināt izglītības procesa kvalitāti un efektivitāti.

Metodiskais darbs tiek īstenots šādos virzienos:

- zinātnes atziņas un pieredzē balstīta praktiskā pedagoģiskā darbība;
- izglītības politikas un inovāciju, jaunāko izglītības satura dokumentu, mācību resursu izpratnes veicināšana;
- mācību satura, darba formu, mācīšanās/mācīšanās un vērtēšanas metožu un pieeju ieviešana, mācību resursu izstrāde pedagoģiskajā procesā;
- pedagoģiskā procesa atbalsta organizēšana dažādos līmenos.

Metodiskā darba uzdevumi:

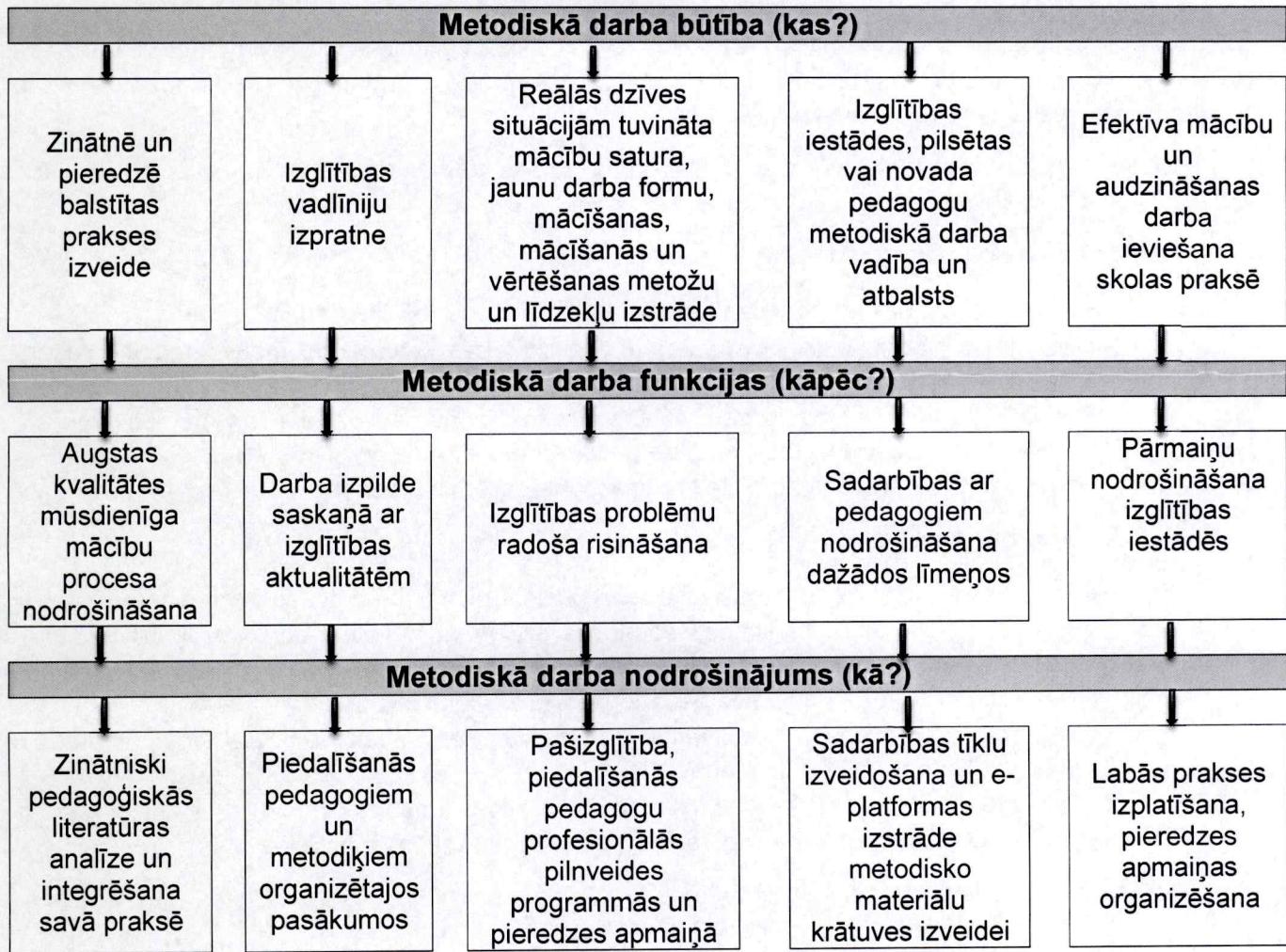
- nodrošināt atbalstu augstas kvalitātes mūsdienīga mācību procesa īstenošanai;
- pārzināt izglītības aktualitātes, tendencies; izvērtējot to lietderību un atbilstību izglītības iestādes attīstības mērķiem, ieviest pedagoģiskajā procesā;
- ieviest inovatīvus risinājumus pedagoģiskā procesa pilnveidei;
- nodrošināt pedagogu mācīšanās vajadzību apzināšanu un atbilstošu metodisko tālākizglītības pasākumu īstenošanu;
- veicināt pedagogu profesionālo sadarbību dažādos līmenos;
- sniegt atbalstu pārmaiņu vadības nodrošināšanai izglītības iestādēs.

Metodiskā darba īstenošanai tiek izmantotas šādas formas:

- zinātniski pedagoģiskās literatūras analīze, teorētisko nostādņu integrēšana pedagoģiskajā praksē;
- metodisko pasākumu organizēšana atbilstoši pedagogu, izglītības iestāžu attīstības vajadzībām;
- pedagogu profesionālās pilnveides pasākumu īstenošana atbilstoši pedagoģiskā personāla mācīšanās vajadzībām, iestāžu attīstības mērķiem;
- pedagogu sadarbība iestādes, pašvaldības, reģiona, valsts un starptautiskā līmenī;
- izglītības projekti, u.c.

Metodiskā darba būtība atspoguļota 2.attēlā.

2.attēls. Metodiskā darba būtība (K.Oganisjana, 2018)

Esošās situācijas apraksts

Izglītības likumā ir norādīts, ka viena no Izglītības un zinātnes ministrijas un pašvaldību kompetencēm izglītībā ir koordinēt metodisko darbu. Savukārt Ministru kabineta noteikumos Nr. 779 teikts, ka vispārējās izglītības iestāžu pedagoģiskā procesa organizēšanai nepieciešamo obligāto dokumentu sarakstā ir mācību priekšmetu metodisko komisiju dokumenti.

Valstī ir izveidota sistēma, kur galvenā loma piešķirta mācību priekšmetu metodiskajām apvienībām novados un pilsētās. Metodiskās apvienības (turpmāk – MA) vada MA vadītājs. MA vadītāju galvenie darba pienākumi saistās ar mācību priekšmeta saturu īstenošanas nodrošināšanu atbilstoši normatīvo dokumentu prasībām, mācību priekšmetu olimpiāžu un konkursu organizēšanu, MA pedagogu informēšanu par aktualitātēm mācību priekšmetā, tālākizglītības vajadzību izzināšanu un pilnveides pasākumu organizēšanu, budžeta vajadzību plānošanu, organizatoriskās darbības dokumentēšanu.

Valmieras pilsētā un Burtnieku novadā metodiskā darbība tiek organizēta atbilstoši Valmieras pilsētas pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) izglītības metodiskā darba organizēšanas noteikumiem (apstiprināti ar pašvaldības Domes 27.07.2017. sēdes lēmumu Nr.284 (protokols nr.10, 36.Š) (turpmāk – Noteikumi Nr.284).

Valmierā noteiktu lomu metodiskās darbības organizēšanā ieņem ģimnāziju metodiskie centri, ko nosaka 20.03.2001. Ministru kabineta noteikumi Nr.129 "Ģimnāzijas un valsts ģimnāzijas statusa piešķiršanas un anulēšanas kārtība un kritēriji". Katrai ģimnāzijai ir atbildība par noteiktu mācību priekšmetu jomām – Valmieras Valsts ģimnāzija organizē metodiskā atbalsta sniegšanu eksakto mācību priekšmetu jomās, Valmieras Pārgaujas ģimnāzija – humanitāro mācību priekšmetu jomā.

Noteikumi Nr.284 nosaka uzdevumus metodiskās palīdzības sniegšanai skolēniem ar dzirdes traucējumiem un skolēniem ar attīstības traucējumiem, kā arī atbalsta sniegšanu skolotājiem logopēdiem, speciālās izglītības skolotājiem, speciālajiem pedagoģiem. To šobrīd daļēji nodrošina Valmieras Gaujas krasta vidusskola-attīstības centrs. Nav nodrošināts atbalsts speciālās izglītības skolotājiem, speciālajiem pedagoģiem un logopēdiem, kā arī skolotājiem vispār, lai gan šī joma pēdējā laikā pieprasītu daudz uzmanības no izglītības iestāžu puses.

Sporta izglītības metodiskā darba atbalstu nodrošina Valmieras Bērnu sporta skola, Valmieras Dizaina un Mākslas vidusskolai jāsniedz metodiskais atbalsts vizuālās mākslas skolotājiem, Jaunatnes centrs "Vinda" organizē darbu jaunatnes darba metodikā un interešu izglītības skolotājiem.

Sociālo pedagogu MA koordinē Valmieras Viestura vidusskola, psihologu darbu un vērtībizglītības darbu – Valmieras 5.vidusskola, bilingvālo mācību priekšmetu skolotāju darbu – Valmieras 2.vidusskola.

Kopumā Pašvaldībā metodiskā darba nodrošināšanā iesaistīti 21 pedagogs kā MA vadītāji, metodiķi MC, kā arī Pašvaldības iestādes, kas nodrošina atsevišķu izglītības jomu atbalsta funkcijas. Metodiskais darbs ir strukturēts 6 apakšlīmeņos.

Izmaiņu pamatojums un būtība

VISC īstenotā projekta "Kompetenču pieeja mācību saturā" ietvaros tiek izstrādāts mācību pieejas un satura piedāvājums. Ņemot vērā to, ka mācīšanās pieejas ieviešanai skolās, lai attīstītu skolēnu lietpratību jeb kompetenci, ir nepieciešama lielāka mācību satura integrācija un pedagoģiskā sadarbība, VISC turpmāk plāno metodisko atbalstu pašvaldībām sniegt atbilstoši mācību satura jomām (mācību jomu koordinatoriem), ne vairs atsevišķos mācību priekšmetos (metodisko apvienību vadītājiem). Šobrīd notiek darbs pie līdz šim ierastā metodiskā atbalsta sniegšanas un koordinēšanas pārveides. Darbs tiek plānots septiņās mācību jomās, kas ietver radniecīgus mācību priekšmetus, līdzšinējo gandrīz 20 MA vietā.

VISC 2018./2019. mācību gadā aicina izglītības pārvaldes turpināt atbalstīt un attīstīt mācību jomu koordinatoru tīklu. Sadarbības ar novadu pedagojiem mērķis ir jaunā mācību satura un tā īstenošanas pilnveide, pedagogu profesionālo vajadzību izzināšana, viedokļu apmaiņa un praktiska rīcība skolēnu ietpratības un skolotāju profesionālās kompetences paaugstināšanā.

Laika gaitā, reorganizējot atsevišķu Pašvaldības iestāžu darbību vai mainot iestādes statusu un nosaukumu, kā arī pārveidojot metodiskā darba organizēšanu un saturu valstī, esošā sistēma vairs nespēj pilnvērtīgi nodrošināt to uzdevumu un funkciju veikšanu Pašvaldībā, ko prasa kompetenču piejas mācību saturā ieviešanas mērķi.

Esošā sistēma ir morāli novecojusi, sadrumstalota, fragmentēta, pārvērtusies par administratīvu funkciju koordinēšanu un birokrātisku procedūru nodrošināšanu.

Aptaujājot pašvaldības izglītības iestāžu vadītājus, vietniekus, MA vadītājus, MC metodiķus un mācīšanās konsultantus, ir iegūti viedokļi un redzējums par metodiskā darba nozīmi un organizēšanu, par iespējām, ko kvalitatīvi un pārdomāti organizēts metodiskā darba atbalsts spētu sniegt izglītības iestāžu pedagoģiskā procesa efektīvai un kvalitatīvai nodrošināšanai.

Vērojama viedokļu dažādība, kur var izdalīt atbalstu pārmaiņām metodiskā darba organizēšanā, kā arī "saglabāt pašreizējo stāvokli" principu ievērošanu, bailes no pārmaiņām, no nezināmā, ieteikumi pagaidīt ar pārmaiņu ieviešanu, kamēr tiek sakārtota sistēma valstī. Iestāžu vadītāji lielākoties saredz pārmaiņu nepieciešamību un atbilstoši jaunajai izglītības paradigmai organizēta metodiskā darba rezultātu ietekmi uz pārmaiņām iestādēs, kamēr MA vadītāji lielākoties ir nogaidoši un vēlas saglabāt līdzšinējo sistēmu.

Esošās situācijas izvērtēšanas laikā bija iespēja iepazīties ar Ventspils un Amatas novada izglītības pārvalžu pieredzi metodiskā darba organizēšanā, par tā ietekmi izglītības iestādēs un gatavību jauno prasību īstenošanai.

Plānotās situācijas apraksts

Valmieras Izglītības pārvalde, izvērtējot esošo situāciju un normatīvos dokumentus metodiskā darba organizēšanai pašvaldībā un Burtnieku novadā, apkopoja pašvaldības izglītības iestāžu vadītāju un citu izglītības procesos iesaistīto speciālistu viedokli, iepazīstoties ar 27.11.2018. MK noteikumiem Nr.747 "Noteikumi par valsts pamatzglītības standartu un pamatzglītības programmu paraugiem", pieejamiem VISC un "Skola 2030" darba un vispārējās izglītības satura materiāliem, izstrādājusi metodiskā darba koncepciju, kas apraksta sistēmu metodiskā darba organizēšanai pašvaldībā.

Atslēgas vārdi

- iestāžu mācīšanās kultūras un vides veidošana;
- sadarbībā balstīta pedagogu mācīšanās;
- pedagogu profesionālo prasmju pilnveide darba vietā;
- sadarbība, atbalsts, nevis kontrole.

Metodiskās darbības īstenošana Pašvaldībā

Metodiskais darbs ietver sistēmisko atbalsta pasākumu kopumu, kurā tiek īstenošas diagnosticējošas, analītiskas, pētnieciskas, izglītojošas un informatīvas darbības, kas pamatotas pedagoģijas zinātnes teorētiskajās nostādnēs un praktiskā, inovatīva pieredzē.

Metodiskā darba mērķis: paaugstināt Pašvaldības izglītības iestāžu (turpmāk – iestādes) izglītības procesa kvalitāti un pedagogu profesionālās kompetences.

Metodiskā darba saturs:

1. Izglītības vadīniju izpratne;
2. Zinātnē un pieredzē balstītās prakses izveide;
3. Reālās dzīves situācijām tuvināta mācību satura, jaunu darba formu, mācīšanas, mācīšanās un vērtēšanas metožu un līdzekļu izstrāde;
4. Iestāžu pedagogu metodiskā darba vadība un atbalsts;
5. Efektīva mācību un audzināšanas darba metožu ieviešana iestāžu praksē.

Metodiskā darba uzdevumi:

1. Augstas kvalitātes mūsdienīga mācību procesa nodrošināšana visās Pašvaldības iestādēs;
2. Pedagoģiskā procesa īstenošana saskaņā ar izglītības aktualitātēm;
3. Izglītības problēmu radoša risināšana;
4. Sadarbības ar pedagogiem nodrošināšana dažādos līmeņos;
5. Pārmaiņu vadības atbalsta nodrošināšana.

Metodiskā darba formas:

1. Zinātniski pedagoģiskās literatūras analīze, pedagoģiskā procesa pētniecība, inovatīvu ideju integrēšana pedagoģiskajā praksē;
2. Pedagoģiski metodisko pasākumu organizēšana, pedagogu iesaistīšana;
3. Pedagogu pašizglītības atbalsts; profesionālās pilnveides programmu izstrāde, īstenošana;
4. Sadarbības nodrošināšana profesionālās pieredzes apmaiņai, labās prakses izplatīšanai.

Metodiskā darba struktūra:

Pašvaldības līmenī metodiskā darba koordinēšanai VIP izveido **Metodisko dienestu**. Metodiskajam dienestam ir vadītājs, tajā ar mācību jomu jautājumiem strādā Izglītības satura un kvalitātes vadītājs un citi speciālisti atbilstoši savas kompetences sfērai.

Metodiskā dienesta darbības mērķis un uzdevumi:

Mērķis – koordinēt un sniegt metodisko atbalstu pedagogiem kvalitatīva mācību procesa īstenošanā.
Uzdevumi:

1. Izstrādāt metodiskās darbības koncepciju mērķtiecīga atbalsta sniegšanai pedagogiem.
2. Veicināt kompetenču izglītības satura un pieeju ieviešanu un īstenošanu izglītības iestādēs.
3. Apzināt pedagogu mācīšanās (tālākizglītības) vajadzības, noteikt iespējamo problēmu cēloņus, meklēt risinājumus situācijas uzlabošanai.
4. Koordinēt un sniegt profesionālu, mērķtiecīgu atbalstu iestāžu vadības komandām un katram pedagogam profesionālās kompetences uzlabošanai skolēnu izaugsmes veicināšanai, kvalitatīva mācību procesa īstenošanai un iestāžu attīstībai.
5. Koordinēt metodiskā procesa kvalitātes pilnveidi, analizēt informāciju un ieviest inovācijas.

VIP Metodiskais dienests Pašvaldībā sadarbojas ar:

- 17 (septiņpadsmiņi) **mācību** vai **metodisko jomu koordinatoriem**. Pašvaldībā ir koordinatori šādās mācību jomās: valodu, sociālā un pilsoniskā, kultūras izpratnes un pašizpausmes, dabaszinātņu, matemātikas, tehnoloģiju, sporta un veselības jomās. Papildus normatīvajos dokumentos noteiktajām jomām, pašvaldībā tiek veidotās: iekļaujošas izglītības atbalsta joma, sākumizglītības metodiskā joma un vērtībizglītības metodiskā joma;
- **MC metodīkiem** (Valmieras Valsts ģimnāzijas un Valmieras Pārgaujas (pēc statusa piešķiršanas – Valsts) ģimnāzijas);
- Valmieras Gaujas krasta vidusskolas-attīstības centra **metodiķi**.

Izglītības iestādēs vadītāji sadarbībai ar Pašvaldības mācību/metodisko jomu koordinatoriem no 2019./2020.mācību gada nozīmē iestādes mācību/metodisko jomu koordinatorus.

Izglītības iestādēs pedagoģiem tiek izvirzīti individuāli izaugsmes sasniedzamie mērķi, kas atbilst skolas attīstības mērķiem un attiecas uz mācīšanas kvalitātes uzlabojumu, regulāri tiek noteiktas turpmākās individuālās mācīšanās vajadzības.

Izglītības iestādēs darbojas profesionāli sagatavoti mācīšanās konsultanti, kas sniedz individuālu, konsultatīvu atbalstu pedagogu profesionālo kompetenču pilnveidei.

Metodiskā darba struktūra, kā arī iesaistīto pušu pienākumi aprakstīti 3.attēlā.

3.attēls. Metodiskā darbības struktūra un pienākumi

Valmieras Izglītības pārvaldes metodiskais dienests				
<ul style="list-style-type: none"> - Sadarbojas ar IZM, VISC, IKVD un citiem sadarbības partneriem. - Koordinē datu ieguvi un tālāko izmantošanu par pedagogu mācīšanās vajadzībām (<i>vadīt mācīšanos, analizēt un reflektēt, sadarboties</i>) – aptaujas, sarunas ar iestāžu vadītājiem, jomu koordinatoriem u.c. - Identificē pedagogu profesionālās izaugsmes vajadzības, iespējamo problēmu cēlonus, meklē risinājumus trūkumu novēršanai un kvalitātes uzlabošanai mācību procesā. - Sadarbībā ar MC metodiķiem, jomu koordinatoriem izstrādā tālākizglītības pasākumu plānu pedagoģiem. - Iesaistās tālākizglītības un metodisko pasākumu organizēšanā (<i>kursi, konferences, semināri, projekti, u.t.t.</i>). - Plāno un organizē iestāžu vadības komandu profesionālo pilnveidi. - Organizē sanāksmes jomu koordinatoriem, izglītības vietniekiem, mācīšanās konsultantiem. - Izstrādā un koordinē/iesaistās projektu darbībā, kas atbalsta pedagogu, mācību jomu koordinatoru profesionālo pilnveidi. 				

I PAŠVALDĪBAS LĪMENIS				
Valmieras Valsts ģimnāzijas MC, metodiķis/centra vadītājs	Valmieras Pārgaujas ģimnāzijas (Valsts) MC, metodiķis/centra vadītājs	Valmieras Gaujas krasta vidusskola – attīstības centrs, metodiķis/centra vadītājs	Sākumizglītības metodiskā joma	Vērtībizglītības metodiskā joma
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Dabaszinātnu joma</u> • <u>Matemātikas joma</u> • <u>Tehnoloģijas joma</u> • <u>Sports un veselība</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Valodu joma</u> • <u>Sociālā un pilsoniskā joma</u> • <u>Kultūras izpratnes un pašizpausmes joma</u> 	<u>Iekļaujošas izglītības atbalsts</u> <ul style="list-style-type: none"> • Speciālie pedagoģi <ul style="list-style-type: none"> • Psihologi • Logopēdi • Sociālie pedagoģi 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Sākumskolas metodiskā joma</u> • <u>Pirmsskolas metodiskā joma</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Audzināšanas darbība, klasvadība</u>

Jomu koordinatori (sadarbība ar VIP, MC metodiķiem, iestāžu jomu koordinatoriem)				
<ul style="list-style-type: none"> - Informācijas apmaiņa ar VISC, VIP, iestāžu mācību jomu koordinatoriem, jomas pedagoģiem. - Jomas pedagogu sadarbības veicināšana mācību saturā un procesa plānošanā un īstenošanā. - Jomas pedagogu metodisko/mācīšanās vajadzību apzināšana. - Pedagogu tālākizglītības pasākumu plānošana, īstenošana (<i>mācību saturs, mācību process, vērtēšana, t.sk. pašvērtēšana, kompleksas problēmu risināšanas prasmes skolēniem, u.t.t.</i>). 				

II IZGLĪTĪBAS IESTĀŽU LĪMENIS

Jomu koordinatori skolās, vietnieki PII

- Informācijas apmaiņa ar pilsētas mācību jomu koordinatoriem, iestādes administrāciju, pedagogiem.
- Iestādes pedagogu mācīšanās vajadzību apzināšana, pilsētas mācīšanās jomas koordinadora informēšana.
- Iesaistīšanās pedagogu tālākizglītības pasākumu plānošanā un īstenošanā sadarbībā ar pilsētas jomas koordinatoriem, MC metodiķiem, VIP.

Pedagogi izglītības iestādēs

- Nosaka savas mācīšanās vajadzības saskaņā ar iestādes mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem (*individuālās izaugsmes sarunas, individuālie sasniedzamie izaugsmes mērķi*).
- Iesaistīs mācīšanās/mācīšanas pieeju ieviešanas procesā iestādē (*labās prakses piemēri, atklātās stundas/nodarbības, stundu/nodarbību analīze, refleksija, mācīšanās grupas, u.t.t.*).
- Sadarbībā plāno un īsteno mācību procesu (*mācību priekšmeti, caurviju prasmes, vērtības*), nodrošinot atbilstošu mācību vidi un kvalitāti.

Mācīšanās konsultanti iestādēs

- Sniedz konsultatīvo metodisko atbalstu iestādes pedagogiem.
- Vēro stundas, vada stundu analīzi.
- Organizē pedagogu mācīšanās grupu darbību iestādē.
- Sadarbojas ar VIP, MC.

Metodiskā darba struktūru pašvaldībā ir iespējams mainīt, izvērtējot darbības stiprās un vājās pusēs, saredzot iespējas un risinot šķēršļu pārvarēšanu, kā arī ievērojot izmaiņas, ko ienesīs administratīvi teritoriālā reforma, izglītības pārmaiņu īstenošana.